

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра української філології

**Курсова робота
на тему:**

**«СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ В КОЖНОГО УЧНЯ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ)»**

студентки групи СЛукр 03-20
філологічного факультету освітніх технологій
спеціальності 014 Середня освіта, Українська
мова і література
освітньої програми Українська мова і література,
англійська мова, зарубіжна література
Михалик Іванни Миколаївни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Заскалета В. П.

Кількість балів _____
Національна шкала _____
Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ТА КОМПЛЕКСНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	7
1.1. «Успіх» та «ситуація успіху» як психолого-педагогічні категорії.....	7
1.2. Вимоги до особистості педагога, який створює ситуацію успіху.....	11
РОЗДІЛ 2. СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	17
2.1. Особливості створення ситуації успіху на сучасному уроці.....	17
2.2. Етапи реалізації технології «ситуація успіху» в кожного учня на сучасному уроці.....	23
ВИСНОВКИ	25
РЕЗЮМЕ	27
RESUME	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29
ДОДАТКИ	31

ВСТУП

У контексті глобалізації та розвитку суспільства, де мовна та міжкультурна комунікація стає все важливішою, роль ефективного навчання української мови стає все більш очевидною. Кожна дитина, незалежно від місця свого народження чи перебування, має право на доступ до якісної освіти, включаючи навчання рідної мови.

Створення ситуації успіху на маленькому уроці української мови має значний потенціал в глобальному контексті. Це ставить підвищений акцент на важливість відчуття успіху та досягнень для кожного учня, навіть на початковому етапі навчання, оскільки так створюється позитивне ставлення до мови, що сприяє не лише підвищенню мотивації до навчання, а й розвитку мовних навичок.

Українська мова, як важлива складова культурного та національного самовизначення, має значення не лише в межах країни, але й на міжнародному рівні. Знання української мови дозволить учням активно взаємодіяти з українською культурою та спілкуватися з українськомовними громадянами навіть за межами України.

Таким чином, курсова робота про створення ситуації успіху на звичайному уроці української мови не лише сприятиме ефективному вивченню мови в межах країни, але й буде мати важливе значення в контексті підготовки нового покоління громадян, які здатні активно взаємодіяти в глобальному світі.

Актуальність. Проблема створення ситуації успіху на уроках української мови має велике значення у сучасному освітньому контексті. Зростаюча складність освітніх завдань, різноманіття потреб учнів та виклики, пов'язані з інноваціями у навчальному процесі, створюють необхідність у знаходженні ефективних методів стимулювання навчального прогресу та максимізації потенціалу кожного учня.

Сучасні підходи до викладання української мови вимагають не тільки передання знань, а й створення умов для успіху кожного учня, незалежно від його індивідуальних особливостей, мовних здібностей та рівня підготовки. Створення ситуації успіху на уроках української мови сприяє позитивному ставленню до навчання й забезпечує ефективне засвоєння мовних навичок, розвиток комунікативної компетентності та зміцнення мотивації до подальшого вивчення мови.

Отже, курсова робота є актуальною у контексті сучасних вимог до освіти, які визначають необхідність створення оптимальних умов для успішного навчання кожного учня. Вона спрямована на вивчення можливостей та методів створення ситуації успіху на уроках української мови та має на меті розглянути способи вдосконалення навчального процесу та підвищення якості освіти.

У сучасному освітньому контексті стало важливим завданням забезпечити успіх кожного учня, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей та можливостей. Це вимагає створення умов, що сприяють ефективному навчанню та розвитку кожної особистості відповідно до її потенціалу. Нові підходи в освіті наголошують на індивідуалізації процесу навчання, а також на створенні диференційованих підходів до навчання, щоб кожен учень міг здобувати знання та розвиватися відповідно до власних здібностей і пріоритетів. Такий підхід позитивно впливає на академічну успішність та, що особливо важливо, на загальний розвиток особистості, формування мотивації до самостійного навчання та розвитку критичного мислення.

Уміння взаємодіяти з представниками різних культур та мовних середовищ стає все більш важливим у сучасному світі. Вивчення української мови з врахуванням методів створення ситуації успіху сприяє покращенню міжкультурного розуміння та спілкування.

Знання української мови та вміння користуватися нею відіграють важливу роль у формуванні мовної культури суспільства. Створення ситуації

успіху на уроках української мови сприяє підвищенню мовної грамотності та адекватності мовного вираження.

Виокремити лише кількох дослідників порушеної в курсовій роботі проблеми вкрай складно, адже внесок кожного є цінним, утім відзначити можна праці І. І. Керсової, Л. В. Захарчук, Н. В. Максименко, О. С. Омельчук, О. Б. Орлової, А. Л. Осипенко, І. М. Муковніної, Т. О. Борсенко, Т. В. Скорик, Н. В. Грицик, М. А. Коберніка тощо.

Створення ситуації успіху на уроках української мови допомагає учням розвинути практичні навички використання мови в реальних життєвих ситуаціях. Крім того, створення ситуацій успіху на уроках української мови сприяє не лише ефективному засвоєнню мовних навичок, але й формує позитивне ставлення до вивчення мови та сприяє інтеграції української культури в глобальний контекст. Такий підхід має важливе значення для підготовки молодого покоління до успішної взаємодії у сучасному світі, тому актуальність даного дослідження є справді значущою.

Об'єкт дослідження: організація освітнього процесу для учнів на уроках української мови.

Предмет дослідження: технологія створення ситуацій успіху кожного учня на уроках української мови, спрямованих на ефективний розвиток творчої та всебічно розвиненої особистості учня.

Мета дослідження: опрацювати основні педагогічні та методичні праці, присвячені вивченню організації освітнього процесу; дослідити особливості впровадження технології успіху в сучасний урок.

Завдання дослідження:

- 1) Ознайомитися з педагогічною та методичною літературою, що стосується обраної теми.
- 2) Розкрити сутність понять "успіх" і "ситуація успіху" у сучасній педагогіці.
- 3) Визначити фактори, які впливають на успішну навчальну діяльність учнів.

- 4) Проаналізувати педагогічні методи та прийоми створення ситуацій успіху.
- 5) Розробити розширений план-конспект уроку з української мови, пов'язаний із темою курсової роботи.
- 6) Здійснити аналіз цієї розробки уроку та сформулювати висновки.

Для вирішення поставлених завдань використано такі загальнонаукові **методи дослідження**: аналіз літератури, спостереження, синтез, класифікація, моделювання тощо.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ І. СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ТА КОМПЛЕКСНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

1.1. «Успіх» та «ситуація успіху» як психолого-педагогічні категорії

Із року в рік вчителі та методисти порушують та переглядають питання про те, яким же має бути сучасний урок. Разом із психологами педагоги доходять згоди, що передусім сучасний урок – це особистісно орієнтований урок.

Є. Й. Трохимець (2023) стверджує, що сучасний урок, як особистісно орієнтований, визначається різноманітністю індивідуальних потреб та можливостей кожного учня. Він ставить перед собою завдання не лише передачі знань, а й формування ключових компетентностей, розвитку критичного мислення, сприяння самореалізації та розвитку творчого потенціалу кожної дитини. А. Л. Осипенко (2021) уточнює, що сучасний урок враховує індивідуальність учня, його інтереси, здібності та особистісні особливості, створюючи умови для успіху кожного. (с. 9).

Для досягнення цієї мети сучасні вчителі та методисти використовують різноманітні навчальні технології. Вони активно впроваджують інтерактивні методики, групову роботу, проекти, рольові ігри, технології диференційованого навчання та інші інноваційні засоби для залучення учнів до навчання та створення ситуації успіху. Крім того, вчителі спрямовують свої зусилля на розвиток учнівської ініціативи, самостійності та творчого мислення, створюючи умови для самореалізації кожної дитини на уроці.

Такий урок сьогодні відкриває насамперед широкі можливості для розвитку кожного учня, враховуючи його індивідуальні потреби та можливості. Використання різноманітних методик та підходів дозволяє вчителям створювати стимулююче навчальне середовище, де кожен учень може досягти успіху та самореалізації. Важливо наголосити, що сучасний урок

не лише передає знання, але й формує ключові компетентності, сприяє розвитку критичного мислення та творчого потенціалу учнів. Такий підхід дозволяє створити умови для успішного навчання кожного учня та розвитку його особистості.

У педагогіці успішний урок визначається не лише рівнем засвоєння матеріалу учнями, але й їхнім залученням до навчального процесу, позитивним емоційним ставленням до уроку, здатністю до самостійного мислення та розв'язання проблем, а також здійсненням активної взаємодії між вчителем і учнями. Успішний урок сприяє не лише набуттю знань, а й розвитку ключових компетентностей, зокрема критичного мислення, комунікативних навичок, творчості та самореалізації. Такий урок дає змогу учням виявити свій потенціал, розвинути навички, які вони зможуть застосувати в різних сферах життя, і відчувати себе успішними та задоволеними результатами своєї діяльності.

М. Гладка стверджує, що для досягнення успішного уроку важливо, щоб він був цікавим та змістовним для учнів, а також відповідав їхнім індивідуальним потребам і можливостям. Вчителі повинні вміти заохочувати учнів до активної участі, створювати сприятливу атмосферу для навчання, а також використовувати різноманітні методи та підходи для залучення учнів до уроку. Крім того, успішний урок передбачає систематичну оцінку знань і навичок учнів, їхнє залучення до самооцінки та вдосконалення навчального процесу на основі отриманих результатів. Такий підхід дозволяє забезпечити ефективність навчання, задоволення від процесу та досягнення позитивних результатів для кожного учня. (с. 8-9).

Як бачимо, урок у сучасній педагогіці є багатогранним явищем, що вимагає від учителя широкого спектру вмінь і знань. Для створення успішного уроку потрібні не лише високі професійні навички вчителя, але й здатність до творчості, адаптивності та інновацій. Вчитель має вміло використовувати різноманітні методи та підходи, щоб привернути увагу учнів та забезпечити їхню активну участь у навчальному процесі. Крім того, важливо створювати

сприятливу атмосферу на уроці, де кожен учень відчуває себе комфортно і заохочується до самовираження та саморозвитку. Успішний урок передбачає індивідуальний підхід до кожного учня, систематичну оцінку його успішності та здатність до адаптації навчального процесу з урахуванням потреб групи. Такий комплексний підхід дозволяє досягти максимальної ефективності навчання та забезпечити успіх кожного учня на уроці.

У сучасній педагогічній практиці та психології поняття «успіх» та «ситуація успіху» є ключовими для розуміння та впровадження ефективних методів навчання та розвитку особистості. Ці поняття не лише визначають результати навчання, але і є важливими стимулами для мотивації дитини до саморозвитку та досягнення власних цілей.

Розглянемо поняття «успіх». «Успіх» – поняття міждисциплінарне. У кожній галузі можна виокремити своє, більше конкретне визначення того, що означає успіх. Найбільш загальним визначенням слугуватиме таке: успіх – це значна виконана робота або завдання, позитивний емоційний стан від її завершеності або/та визнання її оточенням. Тобто це коли бажані очікування відповідають реальності, успішно реалізуються. Отже, успіх – це вміння усвідомлювати свої цілі і знаходити шляхи до їх досягнення.

У контексті навчання та розвитку особистості поняття «успіх» визначається не лише досягненням певних результатів, а й розвитком внутрішніх якостей, наприклад, таких, як самодисципліна, самоконтроль та самопідтримка. Успіх може виявлятися також у вмінні долати труднощі, у розвитку творчих здібностей, у підвищенні самооцінки та впевненості у власних силах.

Успіх у педагогіці сприймається як досягнення певного результату або мети, яке може бути виміряно або сприйнято як позитивне досягнення. Це можуть бути як навчальні досягнення (наприклад, високі оцінки), так і досягнення в інших сферах, таких як соціальний розвиток, самовдосконалення, творчість тощо.

Ситуація успіху, зі свого боку, визначається як середовище або ситуація, в якій учень може виявити свої здібності та досягнення, отримати позитивний відгук та підтримку від оточення. Із педагогічного погляду описати ситуацію успіху можна також як цілеспрямоване, організоване поєднання умов, за яких створюється можливість досягнути суттєві результати в освітній діяльності.

Ситуація успіху стимулює дитину до подальших досягнень, підвищує її мотивацію. Це може бути позитивний відгук вчителя чи однолітків, успішне виконання завдання, отримання визнання за свою працю чи зусилля. Важливо усвідомлювати, що завдяки створенню сприятливого середовища та підтримки з боку дорослих, діти можуть розвиватися та досягати успіху в різних аспектах свого життя, не лише у школі на уроках під час вивчення якоїсь теми.

Доволі змістовне визначення подає також О. Пехота (2004), стверджуючи, що ситуація успіху визначається як внутрішній психологічний стан задоволення, що виникає після фізичного або морального напруження, коли виконавець вважає результат своєї діяльності успішним. Тобто успішність є іще й суб'єктивним поняттям, що дає нам підстави говорити про те, що насамперед дитина визначає, чи була та чи та ситуація для неї успішною, а не вчитель чи інші учасники освітнього процесу.

Використання ситуацій успіху спрямоване на підвищення енергії та продуктивності навчальної діяльності, а також на допомогу учням в розумінні своєї власної цінності і відчуття повноти особистості, що сприяє досягненню успіху в навчанні. Успішні випробування стимулюють виявлення прихованих потенцій особистості та їх подальшу реалізацію. Таким чином, основна мета роботи педагога полягає в тому, щоб кожен учень відчував себе успішним, що сприяє підвищенню впевненості, самооцінки та відчуття власної значущості.

Крім того, важливо не забувати, що успіх та ситуація успіху є індивідуальними для кожної дитини. Те, що сприймається як успіх для одного, може бути не таким для іншого. Тому важливо, щоб педагоги та батьки давали дітям змогу виявити свої здібності та досягнення в різних сферах життя.

1.2. Вимоги до особистості педагога, який створює ситуацію успіху

У світі, що постійно змінюється, роль педагога стає все більш складною та відповідальною. Сучасне освітнє середовище вимагає від нього не лише передачі знань, але й активної участі у формуванні позитивного ставлення до навчання та самореалізації кожного учня як особистості. Один із найважливіших аспектів цього завдання – створення ситуацій успіху для учнів. Однак, для того щоб ефективно впроваджувати цей підхід, педагог повинен мати певні якості та вміння, що стають визначальними для його успіху. Тож доречно брати до розгляду не лише концепцію ситуації успіху, але й поглиблюватися в аналіз вимог, які висуваються до особистості педагога, щоб він міг ефективно та продуктивно створювати ці ситуації для кожного свого учня. Такий підхід не лише сприяє підвищенню мотивації до навчання, але й розвитку особистості кожної дитини, надаючи їй можливість виявити свій потенціал та досягти успіху у навчанні та житті.

І. І. Керсова, Л. В. Захарчук, Н. В. Максименко, О. С. Омельчук (2022) та Г. І. Назаренко (2011) виокремлюють п'ять основних вимог до особистості педагога:

- 1) “здатність до інновацій;
- 2) впровадження ППД;
- 3) активна життєва позиція;
- 4) компетентність;
- 5) особистісні якості”. (с. 5)

Пропоную розглянути кожну із вимог детальніше, аби краще розуміти, що саме вимагають від вчителя, до чого він мусить бути готовим та якими компетентностями володіти.

Здатність до інновацій. Здатність до інновацій у педагогіці передбачає відкритість до нових ідей, методик, технологій та підходів до навчання. Це

вимагає від педагога готовності до постійного вдосконалення та пошуку ефективних способів впровадження інновацій у навчальний процес.

Здатність до інновацій означає не лише прийняття нового, а й активне впровадження його в практику. Н. І. Харченко (2009) зазначає, що це може включати в себе використання новітніх технологій у навчанні, застосування інтерактивних методів, розвиток нових програм або курсів, а також експериментування з різними педагогічними підходами. (с. 13).

Для того щоб бути успішним у впровадженні інновацій, педагог повинен бути відкритим до нового і бути готовим до викликів, які можуть виникнути під час цього процесу. Важливо також мати позитивне ставлення до змін і бути готовим навчатися на помилках. Здатність до інновацій дозволяє педагогові не лише вдосконалювати свою власну роботу, але й стимулює розвиток учнів, надаючи їм можливість вчитися у цікавому та захопливому середовищі.

Впровадження передового педагогічного досвіду (ППД).

Впровадження ППД є ключовою складовою успішної педагогічної практики. Ця вимога передбачає постійне оновлення та вдосконалення професійних знань і вмінь педагога відповідно до сучасних тенденцій у галузі освіти. Насамперед педагог має стежити за новітніми тенденціями в освіті, тобто бути завжди в курсі останніх досягнень у сфері освіти. Це означає вивчення наукових досліджень, участь у професійних семінарах, конференціях та інших подіях, що спрямовані на обмін досвідом та впровадження передових педагогічних підходів.

Крім цього, вчитель повинен бути готовим використовувати сучасні технології та інноваційні педагогічні методи для підвищення ефективності навчання. Це може бути застосування інтерактивних вправ, використання онлайн-ресурсів, робота з віртуальною реальністю та інші сучасні педагогічні інструменти.

Також впровадження ППД передбачає постійне активне навчання та самовдосконалення педагога. Це може бути проходження курсів підвищення кваліфікації, участь у міжнародних програмах обміну досвідом, вивчення

іноземних мов та інших зусиль, спрямованих на розвиток професійних компетенцій.

Активна життєва позиція. Ця вимога передбачає активну участь педагога в житті школи та загальному житті спільноти, у якій він працює. Наприклад, учитель має брати участь у шкільних заходах, таких як виховні години, свята, конкурси, спортивні змагання тощо, а також самому виявляти ініціативу. Беручи участь у таких заходах, учитель показує учням приклад активної життєвої позиції. Педагог повинен підтримувати ініціативи та сприяти ініціативам учнів, спрямованим на самовираження та розвиток. Це може бути створення учнівських клубів, гуртків, організація тематичних заходів за ініціативою учнів тощо.

Сюди ж входить взаємодія з батьками та громадськістю. Вчитель мусить активно співпрацювати з батьками учнів та з іншими членами громадськості. Це дозволяє педагогу отримувати зворотний зв'язок щодо своєї роботи, а також сприяє створенню позитивного соціального середовища для навчання та розвитку дітей.

Компетентність. У сучасному освітньому середовищі педагоги стикаються з великою кількістю завдань та викликів, серед яких особливе значення має їхня компетентність. Компетентний педагог не лише володіє необхідними знаннями та вміннями, але й вміє їх ефективно застосовувати у процесі навчання, забезпечуючи успіх кожного учня. Звісно, ключовим аспектом компетентності є наявність глибоких фахових знань у відповідній галузі, а також уміння передавати їх у доступній та зрозумілій формі. Педагог повинен володіти сучасними методами та стратегіями навчання, а також мати навички розвитку критичного мислення та аналізу.

Крім цього, ця вимога передбачає наявність не лише професійних знань і навичок, а й глибокого розуміння психології та індивідуальних особливостей кожного учня. Наприклад, компетентний педагог має розвинені емпатичні здібності, здатність сприймати індивідуальні потреби кожного учня. Він створює сприятливу атмосферу співробітництва та взаєморозуміння, де кожен

учень відчуває себе важливим та відчуває підтримку. Учитель повинен бути відкритим до різноманітних шляхів навчання та готовим адаптувати свої підходи до потреб конкретного учня. Для цього йому потрібно вміти ефективно спілкуватися з учнями та враховувати їхні почуття та потреби.

Не менш важливими аспектами у компетентності вчителя є його здатність до гнучкості. Гнучкість вчителя є важливою, оскільки сучасне навчання потребує адаптації до різноманітних стилів та потреб учнів. Вчителі повинні бути гнучкими, щоб ефективно реагувати на зміни в освітніх методах, технологіях та вимогах суспільства, забезпечуючи оптимальне навчання для всіх учнів. Тобто вчитель повинен бути відкритим до нових ідей, готовим експериментувати та адаптувати свою роботу до потреб учнів та змін у навчальному середовищі.

Особистісні якості. Особистісні якості вчителя важливі для створення ситуації успіху, оскільки вони визначають стиль взаємодії з учнями, сприяють розвитку довіри та взаєморозуміння в класі. Наприклад, емпатія допомагає вчителю краще зрозуміти почуття та потреби учнів, тим самим сприяючи їхньому активному участю в навчальному процесі. Толерантність допомагає створити атмосферу взаємоповаги та прийняття, що важливо для підтримки різноманітності в класі. Мотивація вчителя може набувати форми різноманітних заохочень та підтримки, що допомагає учням досягати своїх цілей та розвиватися. Відповідальність передбачає готовність вчителя взяти на себе відповідальність за успіх учнів, їхні досягнення та благополуччя. Енергійність та оптимізм створюють позитивну атмосферу в класі та мотивують учнів до активної участі та досягнення успіху. Комунікабельність важлива для вчителя, оскільки вона сприяє ефективному спілкуванню з учнями, батьками та колегами, сприяє побудові позитивних стосунків і підтримує навчальний процес. Терплячість допомагає вчителю зберігати спокій і витримку в складних ситуаціях. Самокритичність дозволяє об'єктивно оцінювати свою роботу, виявляти сильні та слабкі сторони, що сприяє постійному самовдосконаленню та підвищенню професійної компетентності.

Навички рефлексії допомагають вчителю аналізувати свої дії та прийоми навчання, виявляти ефективність методів та стратегій викладання і вносити відповідні зміни для поліпшення результатів. Організаторські здібності необхідні для планування та організації уроків, подій та інших навчальних заходів, що забезпечує структурованість та ефективність освітнього процесу. Вміння ефективно керувати часом дозволяє вчителю раціонально розподіляти час між різними завданнями, планувати роботу таким чином, щоб досягати максимальної продуктивності та досягати успіху.

Усі ці якості беззаперечно важливі і разом сприяють ефективному навчанню та створенню ситуації успіху для кожного учня. Але хочеться доповнити цей список вимог до вчителя і додати ще одну, шосту категорію – творчість.

Творчість – це ключова риса, яка допомагає вчителю створювати стимулююче та захоплююче навчальне середовище, що сприяє активному навчанню та досягненню успіху для кожного учня. Вона виявляється в здатності вчителя думати творчо, шукати нові, нестандартні підходи до навчання, розробляти цікаві та ефективні методи та прийоми, які враховують індивідуальні потреби та особливості кожного учня.

Творчий підхід вчителя сприяє створенню ситуацій успіху для учнів, оскільки він дозволяє адаптувати навчальний процес до їхніх індивідуальних потреб, здібностей та інтересів. Вчителі, які проявляють творчість, здатні знайти найбільш ефективні та цікаві методи навчання для кожного учня, що допомагає їм досягати успіху та розвивати свій потенціал.

Творчий підхід також сприяє розвитку самооцінки та самовизначення учнів, оскільки він створює умови для самореалізації та виявлення їхнього творчого потенціалу. Крім того, він підтримує розвиток критичного мислення, проблемного та творчого мислення, що є важливими компетенціями у сучасному світі.

Таким чином, творчість вчителя і справді є важливою рисою, яка допомагає створювати стимулююче та підтримуюче середовище для навчання, де кожен учень має можливість досягти успіху та реалізувати свій потенціал.

Отже, можна зробити загальний висновок, що сучасний урок має бути особистісно орієнтованим, де кожен учень має можливість розкрити свій потенціал і розвинути свої унікальні здібності. Роль вчителя полягає в тому, щоб сприяти особистісному зростанню кожної дитини, створюючи для неї стимулююче навчальне середовище та постійно підтримуючи її зусилля. Вимоги до особистості педагога, який працює із учнями і створює ситуацію успіху, теж роблять вирішальний внесок у досягненні цієї мети. У особистості педагога варто звертати увагу на такі якості як інноваційність, здатність до впровадження передового педагогічного досвіду, активну життєву позицію, компетентність та особистісні якості. Крім цього, ми розглянули важливість творчості в роботі вчителя, яка допомагає створювати умови для успіху кожного учня. Засвоєння цих принципів допоможе педагогам створити навчальне середовище, де кожна дитина зможе розкрити свій потенціал і досягти успіху не лише у навчанні, а й у подальшому житті, сформувати впевненість у собі та готовність до різноманітних викликів.

РОЗДІЛ II. СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Особливості створення ситуації успіху на сучасному уроці

Оскільки створення ситуації успіху стає ключовим аспектом освітнього процесу, варто детально розібрати методи та стратегії, які допоможуть вчителям у створенні сприятливого навчального середовища, де кожен учень матиме змогу досягти успіху, адже створення ситуації успіху на сучасному уроці може бути непростим завданням, однак знання і розуміння особливостей процесу створення ситуації успіху дасть змогу вчителям ефективніше впроваджувати цей підхід у практику.

З педагогічного та методичного погляду, є кілька ключових аспектів, які варто врахувати, аби створити оптимальні умови для самовираження учнів та створити комфортні умови для навчання. Серед них можна виокремити:

- **Розуміння індивідуальних потреб учнів.** Учителеві важливо провести аналіз індивідуальних особливостей та потреб учнів. Це може включати їхні інтереси, рівень знань, стиль навчання та певні риси як особистості.

- **Створення позитивного навчального середовища.** Варто постаратися створити дружню, підтримуючу атмосферу в класі, де учні будуть почуватися заохоченими та відчувати підтримку у вираженні своїх думок та ідей, не боятися активно проявляти себе під час уроку.

- **Використання різноманітних методів навчання.** Вчитель має мати про запас різні методи та стратегії навчання, щоб вони відповідали різним стилям навчання та інтересам учнів. Наприклад, використання візуальних матеріалів, групової роботи, дискусій та інших активних методів може зробити навчання більш захоплюючим та комфортним для учнів.

- **Стимулювання самостійності та ініціативи.** Вчитель має стимулювати учнів до самостійного мислення, пошуку знань та вирішення

проблем. Приміром, можна надавати їм можливість вибору завдань або тем для дослідження, що відповідають їхнім інтересам та потребам.

- **Підтримка ефективного спілкування.** Учитель має забезпечити якомога більше можливих способів зв'язку для активного спілкування між учнями та вчителем. Це може включати роботу в парах або групах, дискусії, обговорення та відповіді на запитання.

- **Надання зворотного зв'язку.** Вчитель має надавати учням конструктивний зворотний зв'язок щодо їхнього навчання та досягнень, адже їм важливо розуміти свої сильні та слабкі сторони, аби шукати нові подальші шляхи їхнього саморозвитку.

Крім цього, є також аспекти, які повинен чітко усвідомлювати та відмежовувати вчитель, безпосередньо вибудовуючи свою взаємодію із дитиною. Учитель має перш за все розуміти свій внутрішній світ, мати стійку внутрішню позицію та розрізняти свої можливі очікування та реальність.

Внутрішня позиція вчителя стосовно дитини – це психологічна готовність вчителя до сприйняття та взаємодії з дитиною на позитивному, емпатичному рівні. Це внутрішній настрій, підхід та психологічна позиція, які вчитель обирає при взаємодії з дитиною.

І. М. Муковніна (2019) зазначає, що внутрішня позиція вчителя відображається у його внутрішніх переконаннях, цінностях та ставленні до дітей. Вона може включати такі аспекти, як бажання розвивати емпатію, повагу та відкритість до потреб та індивідуальності кожної дитини. Важливо, щоб внутрішня позиція вчителя була спрямована на підтримку дитини, її розвиток та самовизначення, а не на контроль або вплив.

Одними із установок внутрішнього світу учителя мають бути:

- Бажання чути учня: учитель має виявляти інтерес до того, що говорить дитина, і бути відкритим до її потреб та переживань.

- Бажання бути потрібним учневі: замість того, щоб намагатися контролювати кожний крок дитини, вчитель повинен демонструвати бажання підтримати та допомогти їй у розвитку.

- Прийняття почуттів та настрою дитини: учителеві важливо бути емпатичним та не засуджувати дитину за її емоційний стан або настрої.
- Віра в самостійність учня: учитель повинен вірити у здатність учня самостійно приймати рішення та діяти, сприяючи її саморозвитку, замість контролювати кожен крок і очікувати, що учень буде слідувати за сценарієм вчителя у його голові.
- Активне слухання та емоційна реакція: учителеві варто слухати дітей уважно та показувати емоційну підтримку їхнім висловлюванням.
- Позитивне спілкування з дітьми: використання м'яких інтонацій, посмішок та підтримуючих висловлювань сприяє створенню дружньої та доброзичливої атмосфери на уроці.

Ще однією з особливостей підготовки та реалізації технології «ситуація успіху» є чітке розуміння того, які саме учні знаходяться у конкретному класі. Наприклад, деякі дослідники, такі як, наприклад, Л. М. Сергієнко (2022), Керсова І. І., Захарчук Л. В., Максименко Н. В., Омельчук О. С. (2022), Т. О. Борсенко (2019) тощо пропонують поділити дітей на кілька категорій за їх ставленням до навчання:

- «надійні»: ці учні мають хороші здібності та працьовиті, вони впевнені в своїх можливостях, мають стійку мотивацію до досягнення успіху, їхня радість від досягнень не виражається в яскравих злетах, але завжди присутня;
- «впевнені»: ці учні також мають хороші здібності, але їхня робота може бути непостійною, оскільки вони доволі емоційно реагують на успіхи та невдачі, але завжди демонструють великі надії на майбутнє;
- «не впевнені»: ці учні проявляють інтерес до навчання, але мають низьку самооцінку; вони можуть бути сумлінними, але страждають від перепадів настрою та невпевненості у власних силах;
- «зневірені»: ці учні втратили віру в успіх та стали цинічними щодо навчання, їхня радість від успіху та прагнення досягти чого-небудь зникає, а їхня невдача викликає велике розчарування.

Розділивши учнів на групи за їхнім ставленням до навчання, можна створити відповідно спеціальні стратегії для кожної групи, які сприятимуть створенню ситуації успіху для кожного учня.

- Група «надійні».
 - Надавайте цій групі учнів можливості для розвитку їхніх вже наявних здібностей та навичок.
 - Стимулюйте їх до самостійної роботи та досліджень в обраній сфері.
 - Хваліть учнів за їхні досягнення та надавайте конструктивний зворотний зв'язок для подальшого розвитку.
- Група «впевнені».
 - Дозвольте цій групі учнів можливість вибрати завдання або проекти, які відповідають їхнім інтересам та цілям.
 - Забезпечте підтримку та стимулюйте їх до самостійної роботи, але також надавайте допомогу у разі потреби.
 - Розвивайте їхні навички боротьби зі стресом та стратегії поведінки у разі невдачі, щоб зберегти їхню мотивацію та енергію.
- Група «непевнені».
 - Створіть спеціальні навчальні програми для цієї групи, спрямовані на збільшення їхньої самооцінки та впевненості.
 - Надайте їм можливості для успіху на невеликих завданнях, щоб поступово підвищувати їхню віру у власні можливості.
 - Стимулюйте їх до участі в групових проектах або спільних заходах, де вони можуть почувати себе частиною команди та отримувати підтримку від однокласників.
- Група «зневірені»:
 - Працюйте над відновленням мотивації та ентузіазму цієї групи, надаючи їм нові цікаві завдання та проекти.
 - Надайте підтримку та стимулюйте їх до виявлення нових цілей та інтересів у навчанні.

- Забезпечте можливості для успіху та позитивного впливу на їхні думки та почуття.

Загалом, кожна з цих груп потребує індивідуального підходу та планування, щоб створити ситуацію успіху для кожного учня. Це допоможе кожному учневі відчувати себе підтриманим, важливим та більш мотивованим до навчання.

Т.В. Скорик та Н.В. Грицик (2020) виокремлюють групи учнів за їхнім підходом та стилем навчання: активісти, мислителі, теоретики та прагматики. Стиль навчання – це індивідуальний підхід або підхід до навчання, який кожна людина використовує для отримання і засвоєння знань. Це включає в себе те, як людина взаємодіє з інформацією, як вона сприймає, опрацьовує та запам'ятовує знання. (с. 11).

- Активісти – це учні, які навчаються через практичні дії та взаємодію з матеріалом. Вони проявляють себе як активні учасники, швидко реагуючи на запитання вчителя, беручи участь у групових вправах та демонструючи свій досвід шляхом застосування знань у різних ситуаціях. Вони здатні до активної комунікації та співпраці. Але також часом вони можуть мати труднощі зі збереженням уваги на тривалих завданнях, тобто їм властива тенденція до швидкого переходу від одного завдання до іншого.

Порада: забезпечте цим учням можливості для активної участі в навчальному процесі через діалог, групову роботу та практичні вправи. Забезпечте різноманітність та новизну у навчальних завданнях, аби уникнути нудьги та підтримати їхній інтерес.

- Мислителі – це учні, які навчаються через аналіз та роздуми. Вони ставлять питання, розглядають проблеми з різних точок зору, їм властиве глибоке розуміння матеріалу та здатність до аналітичного мислення. Такі учні наділені критичним мисленням та рефлексією. Вони можуть бути тихими та стриманими під час уроків, відводячи найбільше часу на розміркування, аніж на відповіді. Важливо помічати, що вони можуть бути схильними до

перфекціонізму та вагань при прийнятті рішень. Також такі учні схильні до прокрастинації найбільше серед інших.

Порада: сприяйте розвитку їхнього аналітичного мислення через постановку запитань та спонукання до роздумів, надайте можливості для глибокого розуміння та аналізу матеріалу через дискусії та обговорення.

- Теоретики – це учні, які зазвичай цікавляться абстрактними концепціями та теоріями. З одного боку, вони активно досліджують та аналізують новий матеріал, створюючи теоретичні моделі та шукаючи логічні зв'язки між поняттями, здатні до системного мислення та розробки концептуальних моделей. З іншого – вони схильні до фрустрації, їх менше цікавить практичний аспект матеріалу.

Порада: забезпечте цим учням можливості для побудови та розширення теоретичних моделей через розв'язання складних завдань та вивчення фундаментальних концепцій. Стимулюйте їх до дослідницької та практичної діяльності, пошуку нових знань.

- Прагматики – це учні, які навчаються через досвід та практику. Вони швидко впізнають конкретні приклади та застосовують отримані знання у реальному житті. Вони можуть виявляти інтерес до практичних вправ, лабораторних робіт та ситуаційного навчання, здатність до швидкого та ефективного вирішення проблем у практичній діяльності. Такі діти бояться експериментувати та шукати практичні рішення. Але вони можуть мати тенденцію до відсутності глибокого аналізу. Часто такі учні нетерплячі під час роздумів та відкритих дискусіях.

Порада: надайте цим учням можливості для застосування отриманих знань у практичних ситуаціях та розвитку навичок самостійного розв'язання проблем, підтримуйте їхню ініціативність та ентузіазм шляхом надання можливостей для творчості та інновацій.

2.2. Етапи реалізації технології «ситуація успіху» в кожного учня на сучасному уроці

Крім того, що вчитель приділяє увагу тому, як створити комфортні умови, як знайти підхід до різного типу учнів, що можна вважати підготовчим етапом, він ще й мусить бути обізнаним у тому, як правильно реалізовувати технологію «ситуація успіху».

Особливості впровадження технології «ситуація успіху» під час сучасного уроку:

1. **Зняття страху.** Перший крок полягає у створенні атмосфери довіри та підтримки, де учні можуть відчувати, що навчання – це процес особистісного зростання, а не страх перед невдачею. Важливо дозволити учням відчувати, що помилки – це нормальна частина процесу навчання, а не щось негативне й критичне. Це може бути досягнуто шляхом стимулювання позитивного мислення та використання підтримуючих фраз.

2. **Авансування успішного результату.** Учитель повинен вірити в успіх своїх учнів та висловлювати це переконання чітко і впевнено. Це може бути зроблено шляхом надання позитивного підкріплення та мотивації, наголосом на потенціалі кожного учня. Таким чином вчитель допомагає підняти самооцінку учнів та збільшити їхню зацікавленість до навчання.

3. **Прихований інструктаж.** Вчитель має надавати підказки та поради так, щоб учні відчували, що вони самостійно прийшли до правильного рішення. Це сприяє збереженню впевненості у власних здібностях. Наприклад, учитель може давати учням конкретні поради та стратегії для досягнення успіху, не розкриваючи всю інформацію одразу. А ще такий підхід допомагає уникнути відчуття перевантаження.

4. **Внесення мотиву.** Вчителю важливо знайти індивідуальний мотив для кожного учня, щоб вони розуміли, чому їм важливо докладати зусиль. Учні зазвичай відчують себе мотивованими досягати успіху, коли

вони бачать зв'язок між своєю діяльністю та позитивними результатами для себе або інших. Вчителі можуть надати такий мотив, наголошуючи на значущості завдання та його впливі на навколишнє середовище.

5. **Персональна винятковість.** Важливо надати учням можливість відчувати себе унікальними та важливими, показати, що їхні вміння та здібності є цінними. Це може стимулювати їх до бажання досягати успіху та вирішувати завдання на високому рівні.

6. **Мобілізація активності.** Учитель може мобілізувати активність учнів, надаючи їм конкретні завдання або цілі, які потрібно досягти. Це може бути зроблено шляхом створення захоплюючих ситуацій, завдань, які вимагають активної участі, або ж застосування інтерактивних методів навчання.

7. **Висока оцінка деталі.** Вчителю важливо підкреслювати успішні моменти учнів, виділяючи конкретні досягнення або якості, які вони проявили під час виконання завдання. Це стимулює позитивні емоції та допомагає учням відчувати себе компетентними та впевненими, тим самим зміцнюючи їх самооцінку та мотивацію до подальших зусиль.

Реалізувати цю технологію можна на будь-якому уроці, у тому числі й на уроці української мови. Приклад методичної розробки такого уроку та його аналіз подано у Додатку А.

Отже, сучасний урок мови є складним та багатогранним процесом, який вимагає глибокого розуміння та підготовки з боку вчителя. Створення ситуації успіху на уроці, навіть у такій специфічній темі, як вивчення фразеології, може значно підвищити ефективність навчання. Це можна досягти за допомогою різноманітних прийомів, що стимулюють активність, зацікавленість та позитивну мотивацію учнів. Ретельне планування та індивідуальний підхід до кожного учня допоможуть створити атмосферу, в якій навчання стає захоплюючим та результативним.

ВИСНОВКИ

У сучасному освітньому контексті забезпечення успіху кожного учня стає однією з ключових цілей освіти. Питання створення ситуації успіху на уроках української мови справді є актуальним та важливим у зв'язку з розвитком глобалізації та посиленням міжкультурної комунікації.

Проаналізувавши особливості створення ситуації успіху на уроках української мови та використання основних прийомів, висновуємо, що цей підхід сприяє не лише підвищенню мотивації учнів до навчання, але й ефективному засвоєнню мовних навичок та розвитку комунікативної компетентності. Використання різноманітних методів та прийомів дозволяє стимулювати активність учнів, підвищує їхню зацікавленість у вивченні мови та сприяє формуванню позитивного ставлення до мовної діяльності.

Можемо засвідчити, що створення ситуації успіху на уроках української мови є важливим елементом навчального процесу, який сприяє підвищенню якості освіти та формуванню мовної компетенції учнів. Ураховуючи важливість вивчення української мови як компоненти національної культури та ключового інструменту міжнародного спілкування, необхідно активно впроваджувати методи та прийоми, спрямовані на створення ситуації успіху на уроках, щоб забезпечити успішне вивчення мови та розвиток мовленнєвих навичок учнів.

Урок української мови є складним процесом, де створення ситуації успіху має вирішальне значення для досягнення ефективних результатів.

Сучасний учитель має відповідати певним вимогам, таким як інноваційність, компетентність, здатність до творчості тощо, щоб створювати стимулювальне навчальне середовище для кожного учня. Використання різноманітних методів та прийомів на уроках української мови веде до активізації навчального процесу та підвищує мотивацію учнів. Такий підхід не лише сприяє успішному засвоєнню мови, але й формує позитивне ставлення до вивчення мови та розвитку мовленнєвих навичок учнів.

Отже, такий підхід до викладання української мови відкриває нові горизонти для розвитку кожної особистості, підвищує якість навчання та готує молоде покоління до активної участі в житті сучасного суспільства. Саме тому важливо продовжувати дослідження та вдосконалювати практичний досвід у створенні ситуацій успіху на уроках української мови, щоб кожен учень міг реалізувати свій потенціал і досягти успіху як у навчанні, так і в житті.

РЕЗЮМЕ

В умовах розвитку науково-технічного прогресу в ХХІ столітті виникла потреба всього людства в отриманні якісної освіти. У сьогоденному світі, який неймовірно швидко розвивається, існує проблема, як найбільш доступно донести учням величезні об'єми інформації. Урок, будучи базовою формою організації процесу цілеспрямованої взаємодії вчителя та учнів, потребує постійного розвитку та удосконалення. Актуальність та важливість уроку в ході освітнього процесу і зумовили вибір теми курсової роботи «Створення ситуації успіху в кожного учня на уроках української мови (на прикладі вивчення фразеології)».

У **першому розділі** роботи обґрунтовано місце сучасного уроку в освітній діяльності, охарактеризовано поняття «успіх» та «ситуація успіху» як психолого-педагогічні категорії, розглянуто основні вимоги до особистості педагога, який створює ситуацію успіху.

У **другому розділі** розкрито особливості створення успіху та реалізацію технології «ситуація успіху» на сучасному уроці і наведено приклад методичної розробки уроку української мови для учнів 6 класів, мета якого створення ситуації успіху на прикладі вивчення фразеології.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів та висновків. Обсяг роботи складає 30 сторінок. У списку використаної літератури 19 джерел.

Ключові слова: сучасний урок, вимоги до уроку, успіх, ситуація успіху, українська мова, фразеологія.

RESUME

The development of scientific and technological progress in the twenty-first century has created a need for all of humanity to receive a quality education. In today's incredibly fast-paced world, there is a problem of how to convey huge amounts of information to students in the most accessible way. The lesson, being the basic form of organising the process of purposeful interaction between teacher and students, requires constant development and improvement. The relevance and importance of the lesson in the educational process led to the choice of the topic of the course work 'Creating a situation of success for each student in the Ukrainian language lessons (on the example of learning phraseology)'.

The first chapter of the work substantiates the place of the modern lesson in educational activities, describes the concepts of 'success' and 'success situation' as psychological and pedagogical categories, and considers the basic requirements for the personality of a teacher who creates a success situation.

The second section reveals the peculiarities of creating success and the implementation of the 'success situation' technology in a modern lesson and provides an example of methodological development of a Ukrainian language lesson for 6th grade students, the purpose of which is to create a success situation on the example of learning phraseology.

The course work consists of an introduction, two chapters and conclusions. The volume of the work is 30 pages. The list of references includes 19 sources.

Keywords: modern lesson, requirements for the lesson, success, success situation, Ukrainian language, phraseology.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Авраменко, О. М., & Тищенко, З. Р. (2023). Українська мова 6 клас. НУШ.
<https://pidruchnyk.com.ua/2592-ukrmova-6-klas-avramenko.html>
- Ачкасова, М. В. (2021). Методичні рекомендації «Формування ситуації успіху в освітньому процесі» <http://surl.li/tcnwf> Бойко, А., Грига, І., Іванова, О., & Семигіна, Т. (2003). Методика викладання соціальної роботи і соціальної поітики: Посібник для відкритого навчання.
- Борсенко Т. О. (2019). *Технологія «Створення ситуації успіху»*
<https://naurok.com.ua/tehnologiya-stvorennya-situaci-uspihu-86871.html>
- Вернигора, Ю. Quiz *Фразеологізми* <http://surl.li/lxtqc>
- Гарук, І. В. (2019). Тренувальні вправи з теми «Фразеологія»
<https://naurok.com.ua/trenuvalni-vpravi-z-temi-frazeologiya-136619.html>
- Гладка, М. (2013). Ситуації успіху як умова соціалізації дитини. *Управління освітою*, 19 (жовт.), 6–10.
- Жарова, Т. І. (2020). Створення ситуації успіху в позашкільній діяльності – важлива умова формування творчої, всебічно розвиненої особистості
<http://surl.li/tcobm>
- Калошин, В.Ф., & Гоменюк, Д.В. (2012). *Як створювати ситуацію успіху у навчанні? Завучу. Усе для роботи*, 5–6 (77–78), 46–52.
- Керсова, І. І., Захарчук, Л. В., Максименко, Н. В., & Омельчук, О. С. (2022). Створення ситуації успіху як інноваційний підхід в роботі з обдарованими дітьми <http://surl.li/tcocm>
- Кобернік, М. А. (2018). Створення ситуації успіху – одна з умов гуманізації процесу навчання <http://surl.li/tcogc>
- Маткобожик, В. М. (2018). Повідомлення на лінгвістичну тему «У світі фразеології (7 клас)» <http://surl.li/tcoex>
- Муковніна, І. М. (2019). Технологія «створення «ситуації успіху» – як засіб гуманізації навчально-виховного процесу <http://surl.li/tcogz>

- Назаренко, Г. І. (2011). Педагогічна технологія створення ситуації успіху. *Позашкільна освіта*, 3 (3), 9–15.
- Осипенко, А. Л. (2021). Створення ситуації успіху на уроці в початковій школі <http://surl.li/tcohw>
- Пагутяк, І. (2022). Конспект уроку. Фразеологізми. Поняття про фразеологізм <http://surl.li/tcoiw>
- Сергієнко, Л. М. (2022). Технологія створення ситуації успіху <https://naurok.com.ua/tehnologiya-stvorenniya-situaci-uspihu-313302.html>
- Скорик, Т.В., & Грицик, Н. В. (2020). Технологія «створення ситуації успіху» у становленні професійної успішності майбутнього вчителя <http://surl.li/jtmkp>
- Трохимець, Є. Й. (2023). *Сучасний урок. Який він?* <https://vseosvita.ua/blogs/suchasnyi-urok-yakyi-vin-94103.html>
- Харченко, Н. І. (2009, березень). Інтерактивні методи та прийоми під час вивчення фразеологізмів у мовленні. *Вивчаємо українську мову та літературу*, 3–15.

ДОДАТКИ

Додаток А

*Методична розробка навчального заняття з української мови, проведеного
Михалик Іванною Миколаївною*

Тема заняття. Фразеологізми.

Тип уроку: урок закріплення вивченого матеріалу

Освітні цілі: поглибити знання учнів про фразеологізми, їхнє лексичне значення;

Розвивальні цілі: розвивати вміння виявляти фразеологізми у мовному потоці, збагачувати словниковий запас учнів;

Виховні цілі: виховувати любов до українського слова.

Програма: МОН

Підручник: Українська мова 6 клас 2023. Рік: 2023 НУШ Автори:
Авраменко, Тищенко

Обладнання: підручник, комп'ютер, екран, презентація

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

конкретизований зміст роботи на кожному з етапів заняття

I. Організаційний момент

Привітання з учнями, перевірка присутності.

Добрий день! Рада вас сьогодні бачити. Як у вас настрій? Готові сьогодні працювати? Супер! Насамперед, перевіримо присутність.

Оголошення теми. Записуємо дату, тему уроку у зошити.

II. Актуалізація опорних знань.

«Перш ніж ми приступимо до перевірки домашнього завдання, як завжди, зіграємо у «Морфологічний двобій». Пригадаємо, що таке фразеологізм?

(*Стійка сполука слів, яка за значенням відповідає одному слову (рідше словосполученню)*)).

Правила: учитель називає фразеологізм, а учні дають йому пояснення.

Точити теревені – базікати, безпредметно говорити;

Бити байдики – ледарювати, нічого не робити;

Мокрим рядом накрити – накинутися на когось із докором;

Крутитися, як білка в колесі – бути постійно зайнятим;

Стріляний горобець – про людину, яка багато зазнала у житті;

У сірка очей позичати – про людину, яка соромиться ганебного вчинку;

Побити горшки – посваритися;

Пекти раків – червоніти від сорому;

Гнути кирпу – задаватися;

Задніх пасти – бути останнім, відставати в чомусь;

Передати куті меду – перебрати в чомусь зайвого;

Підсунути свиню – зробити неприємність;

Залити сала за шкуру – завдати комусь лиха.

«Молодці! Ви чудово справилися із завданням! Бачу, ви активні і готові працювати. А тепер перейдемо до перевірки домашнього завдання».

/ Після вивчення нового матеріалу, учням корисно для закріплення давати творчі завдання. Наприклад, дослідницьке: завдання полягало у тому, аби учні зібрали часто вживані у мовленні фразеологізми серед своїх друзів, родини тощо; укласти словник; продемонструвати виконане завдання на уроці.

Таке завдання стимулює учнів до активної дослідницької роботи, вчить помічати фразеологічні одиниці у буденному мовленні і не тільки. Таким чином, учні, демонструючи свій виконаний проект, мають змогу досягти ситуації успіху, адже кожен із них матиме унікальні, неповторні відповіді. Такий підхід допомагає кожному учневі відчувати впевненість у власних здібностях та досягнути успіху в навчанні, зробивши своєрідне відкриття. /

Ось декілька прикладів підбадьорюючих фраз після виконання домашнього завдання:

Відмінна робота! Ви чудово справилися з цим завданням!

Ви продемонстрували високий рівень розуміння матеріалу. Я вражена вашими здібностями!

Ваші зусилля не пройшли марно! Ви показали відмінний результат!

Вітаю з відмінним виконанням завдання! Ваші зусилля заслуговують на високу похвалу!

Ви продемонстрували високу майстерність у виконанні завдання. Продовжуйте у тому ж дусі!

Ваші досягнення вражають! Ви дійсно заслуговуєте на найкращі оцінки!

Ваші зусилля не мають меж! Відмінна робота, продовжуйте так само!

Ви показали справжній талант і старанність у виконанні завдання.

Пишайтеся своїми досягненнями!

Ваше завдання відзначено високою оцінкою. Ви заслуговуєте на найкраще!

Після перевірки домашнього завдання та оцінювання можна провести коротеньку бесіду із учнями.

Бесіда

Працюючи над завданням, що ви помітили?

Навіщо нам потрібні знання з фразеології?

Який можна зробити висновок?

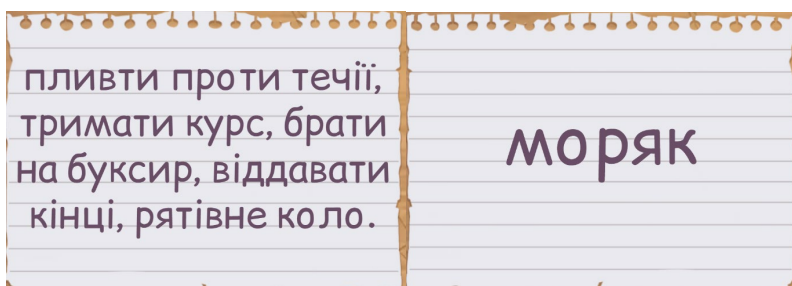
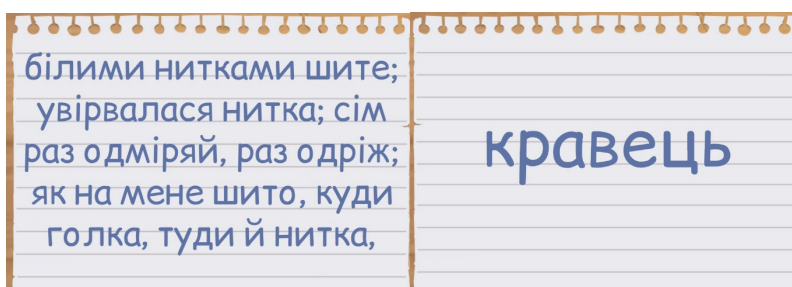
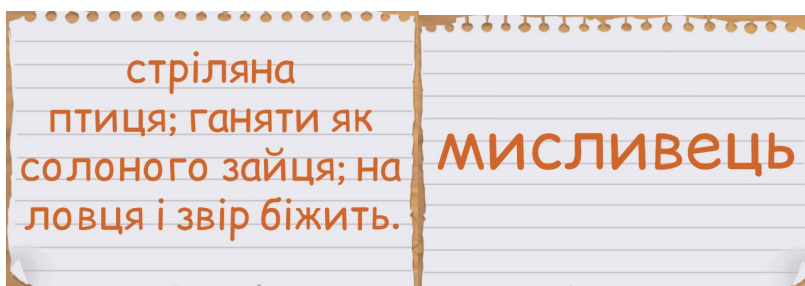
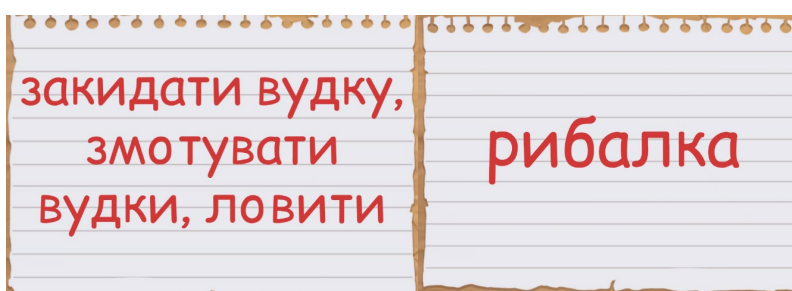
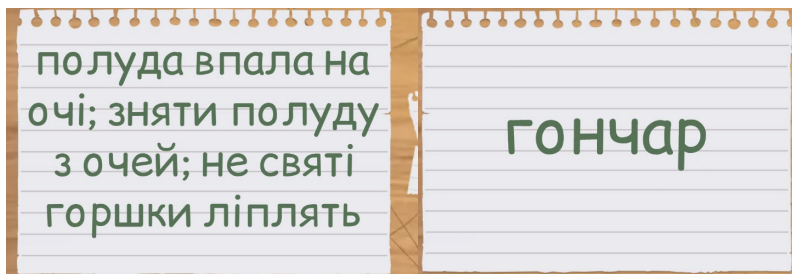
Під час бесіди учитель може зробити чимало висновків, судячи із відповідей учнів: наскільки добре вони засвоїли матеріал, чи зацікавлені вони, що їм сподобалося, наскільки вони виявилися активними, що хочуть у подальшому тощо. Це створює комфортні умови та довірливі взаємини з учителем, налаштовує їх на подальшу роботу.

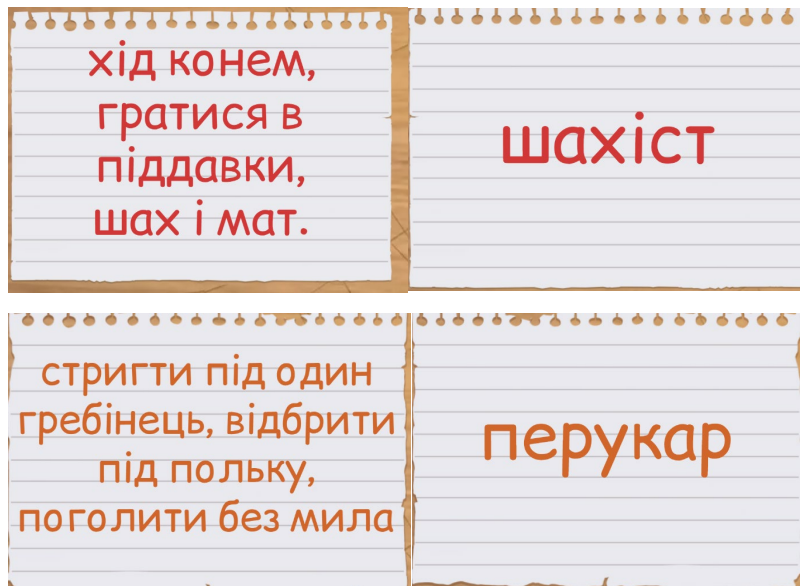
III. Виконання тренувальних вправ.

Робота з екраном на платформі «Wordwall».

Розробка вправи за В. М. Маткобожик (2018):

Визначте професію за фразеологізмами (на екрані ви будете бачити спочатку фразеологізми, а вашим завданням буде відгадати назву професії, із якою пов'язані фразеологізми).

Інтерактивні вправи активно залучають учнів до процесу навчання, оскільки вони вимагають активної участі та співпраці. Учні запам'ятовують і розуміють матеріал краще, коли вони активно залучені до його опрацювання, а не просто слухають виклад вчителя. До того ж, інтерактивні вправи сприяють розвитку комунікативних навичок учнів, таких як спілкування, обмін думками, аргументація своїх поглядів тощо.

Робота в парах

Розробка вправи І. Пагутяк (2022):

Закінчіть речення фразеологічними зворотами з довідки. Усно поясніть значення фразеологізмів та їх роль у реченні.

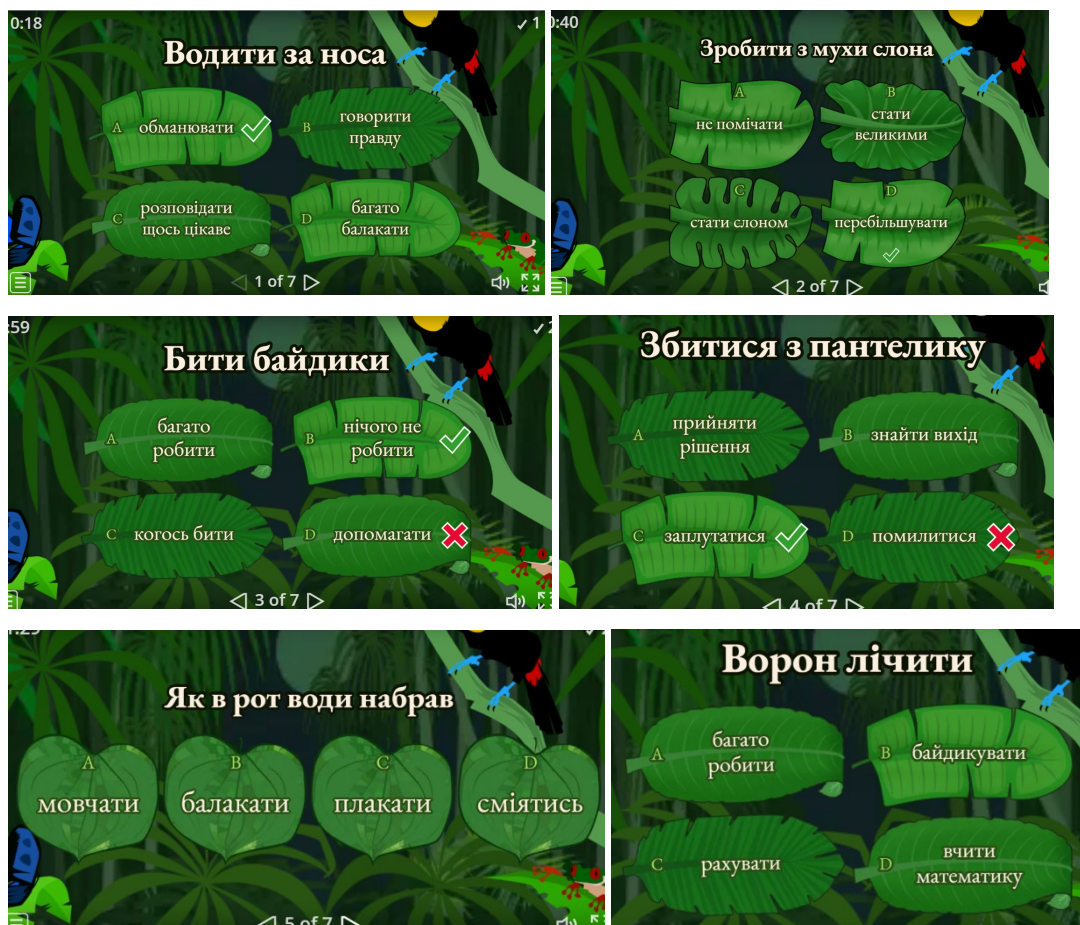
1. Від щастя молодята були на ...
2. Місто своє він знає як ...
3. Нові будинки в столиці ростуть як ...

Довідка. Як з гуски вода. Як білка в колесі. На сьомому небі. Як свої п'ять пальців. Як дві краплі води. Як гриби після дощу.

Працюючи в парі, учні можуть допомагати одне одному у розумінні матеріалу, вирішенні завдань та обмінюватися ідеями. Це сприяє взаємному зростанню та спільному розвитку. Крім того, учні, які працюють в парах, частіше беруть активну участь у процесі навчання, бо відчують

відповідальність перед партнером. Робота в парах допомагає навчитися співпрацювати, розвивати толерантність та поважати думки інших.

Вікторина

Під час вікторини, за прикладом Ю. Вернигори, учні повинні активно згадувати та відтворювати інформацію з пам'яті, що сприяє розвитку їхньої пам'яті та когнітивних навичок. Учні можуть аналізувати питання та шукати відповіді, що сприяє розвитку їхніх аналітичних та критичних мисленнєвих здібностей.

Вправа «Навмисна помилка»

Приєм «Навмисна помилка» – це ефективний спосіб активізувати увагу учнів та стимулювати їх до активної участі в процесі навчання. Основна ідея полягає в тому, щоб спеціально допускати помилки під час перевірки знань, з метою привернення уваги учнів до недоліків та неправильних уявлень, які вони можуть мати щодо певного матеріалу.

Хорошим прикладом такого завдання слугує вправа І. В. Гарук (2019):

У Джури очей позичати, як палка у горлянці, щелепа поповзла вгору, без пам'яті тікати, ковзнув думкою, спіймати на теплому, вуха мозолити, на легенях неспокійно, у чорну ніч, мов кіт злизав.

Ключі: У Сірка очей позичати, як кістка у горлянці, щелепа поповзла вниз, без пам'яті летіти, ковзнув поглядом, спіймати на гарячому, очі мозолити, на серці неспокійно, у глупу ніч, мов лизень злизав.

IV. Підбиття підсумків уроку.

Рефлексія

1. Що сподобалося на уроці?
2. Що нового дізналися?
3. Якими вміннями і навичками ви оволоділи?
4. Що було важко? Чи залишилося щось незрозумілим?

Рефлексія важливий прийом, адже вона дозволяє учням зважити свої успіхи та визначити, які аспекти їхньої роботи були успішними, а які потребують покращень. Це сприяє розвитку самосвідомості та вміння аналізувати свою діяльність.

V. Домашнє завдання.

Пояснення домашнього завдання.

Варіант 1. Подаємо вправу за підручником “Українська мова” 7 клас О. Авраменко (2024).

10. Відновіть і запишіть фразеологізми, дібравши з довідки пропущене слово в потрібній формі. Складіть і запишіть речення з виділеними фразеологізмами.

Різати правду в ... , різати ... , кинути одним ... , колоти ... , куди не кинь ... ; довгий ... , прикусити ... , розв'язувати ... , ... без кісток, ... до Києва доведе; гаряча ... , кидатися сторч ... , посипати попелом ... , по ... ходити; брати голими ... , ... волю дати, з перших ... , у надійних ... , ... сверблять; **дивитися** крізь ... , і ... не зачепити, на ... можна порохувати, обвести довкола

Довідка. Палець (пальці), язик, око (очі), рука (руки), голова (голови).

Варіант 2.

Ви – редактор. Уведіть в текст фразеологізми (ні світ ні зоря, на швидку руку, з хвилини на хвилину, рукою подати, їй без року тиждень, з порожніми руками, піймавши облизня), замінюючи ними лексичні синоніми.

Текст М. Гладкої (2013):

Ще звечора Василь і Микола домо-вились про риболовлю. Василь прокинувся дуже рано, одягнувся, поснідав поспішно і став чекати Миколу. Той повинен був прийти найближчим часом, але чомусь запізнювався.

Нарешті Василь дочекався. «Нічого, встигнемо, — виправдовувався Микола. — До річки дуже близько».

Закинули вудочки. Раптом Василь витягає вудочку і бачить: на кінці — маленька срібляста плотвичка. «Чи варто її брати? — думає Василь. — Адже народилася вона зовсім недавно. Нехай підростає».

Так і повернулися хлопці з риболовлі без риби.

Т. В. Скорик та Н. В. Грицик (2020) стверджують, що коли учні мають можливість обирати завдання самостійно, вони частіше відчують себе власниками свого навчання і більш зацікавлені в виконанні роботи. Також коли учні самі обирають завдання, вони більш відповідально ставляться до його виконання, оскільки вони відчують себе власниками цього процесу.

Прощання.

На сьогоднішньому уроці ви продемонстрували чудові знання та розуміння теми. Ваші відповіді та активна участь дуже вражаючі.

Дякую кожному з вас за ваші зусилля та внесок у наш урок. Ви показали, що здатні досягати високих результатів, коли працюєте разом.

Завдяки вашій роботі сьогодні, ми зробили великий крок уперед. Не забувайте, що кожен урок допомагає вам рости як особистості та засвоювати нові знання.